

VODIČ ZA UPIS NA FAKULTET

Vivat academia,
vivant professores,
vivat membrum quodlibet,
vivant membra quaelibet,
semper sint in flore!

SADRŽAJ

❖ O fakultetu.....	1
❖ Organizacija studija.....	1
❖ Prvi ciklus studija.....	2
❖ Studijski programi.....	2
❖ Studijski program „Logopedija i audiologija“.....	2
❖ Studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“.....	5
❖ Studijski program „Poremećaji u ponašanju“.....	7
❖ Polaganje prijemnog ispita.....	9
❖ Oblasti za prijemni ispit.....	12
❖ Orijehtaciona pitanja za polaganje prijemnog ispita.....	13
❖ Kontakt informacije.....	26

O FAKULTETU

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet je osnovan 1993. godine pod prvobitnim nazivom Defektološki fakultet, koji je 2004. godine promijenjen u prikladniji, današnji naziv. Otvaranju fakulteta su prethodile procjene koje su ukazivale da će trebati decenije da bi se zadovoljile potrebe za kadrom koji će raditi na edukaciji i rehabilitaciji osoba sa posebnim potrebama. Iako je dosadašnji period postojanja našeg fakulteta relativno kratak za neki značajan progres u području visokog obrazovanja, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet je bez sumnje ostvario zavidne rezultate i postigao dosta impozantan razvoj. Naš fakultet, kao obrazovno naučna ustanova, uz permanentno inoviranje nastavnih sadržaja, primjenu savremenih, metoda i tehnika edukacije, kroz istraživački proces, te poštivanje moralnih načela, obrazuje mlade i kvalitetne stručnjake, sposobne da budu potencijalni lideri u ovoj oblasti. Tome svjedoči veliki broj kvalitetnih diplomiranih studenata, magistara nauka, doktora nauka, realiziranih domaćih i međunarodnih projekata, što sve skupa predstavlja garanciju za budući razvoj edukacijsko-rehabilitacijskih nauka na području BiH. Cilj Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Univerziteta u Tuzli je razvijanje moderne evropske visokoškolske institucije koja će biti priznata, prepoznatljiva i konkurentna po svojim naučnim i istraživačkim dostignućima i rezultatima diplomiranih studenata prvog i drugog ciklusa, te doktorskog studija.

Organizacija studija

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet je organizovan kroz tri ciklusa studija koji se baziraju na pravilima studiranja zasnovanim na Evropskom sistemu prijenosa bodova (ECTS):

- prvi ciklus studija – dodiplomski;
- drugi ciklus studija – postdiplomski;
- treći ciklus studija – doktorski studij.

Prvi ciklus traje četiri studijske godine, vrjednuje se sa 240 ECTS bodova, a realizira se kroz tri studijska programa:

1. Logopedija i audiologija (Stečeno zvanje: Bachelor logopedije i audiologije);
2. Specijalna edukacija i rehabilitacija (Stečeno zvanje: Bachelor specijalne edukacije i rehabilitacije);
3. Poremećaji u ponašanju (Stečeno zvanje: Bachelor socijalne pedagogije).

Drugi ciklus studija traje 1 studijsku godinu, vrjednuje se sa 60 ECTS bodova, a realizira se kroz četiri studijskih programa:

1. **Logopedija** (Akademski stepen: Magistar struke - MA; Stečeno zvanje: Magistar logopedije);
2. **Audiologija** (Akademski stepen: Magistar struke - MA; Stečeno zvanje: Magistar audiologije);
3. **Specijalna edukacija i rehabilitacija:**
 - usmjerenje: **Intelektualne teškoće** (Akademski stepen: Magistar struke - MA; Stečeno zvanje: Magistar specijalne edukacije i rehabilitacije – usmjerenje intelektualne teškoće),
 - usmjerenje: **Oštećenja vida** (Akademski stepen: Magistar struke - MA; Stečeno zvanje: Magistar specijalne edukacije i rehabilitacije – usmjerenje oštećenja vida),
 - usmjerenje: **Motorički poremećaji i hronične bolesti** (Akademski stepen: Magistar struke - MA; Stečeno zvanje: Magistar specijalne edukacije i rehabilitacije – usmjerenje motorički poremećaji i hronične bolesti);
4. **Socijalna pedagogija** (Akademski stepen: Magistar struke - MA; Stečeno zvanje: Magistar socijalne pedagogije).

Doktorski studij traje 3 studijske godine.

Prvi ciklus studija

Prvi ciklus traje četiri studijske godine. Svaka studijska godina organizuje se u dva semestra (zimski i ljetni), od kojih svaki traje 15 sedmica, a vrednuje se sa ukupno 60 ECTS bodova (po 30 ECTS za svaki semestar). Prva studijska godina je zajednička za sva tri studijska programa (zajednički nastavni predmeti). Student se prilikom upisa moraju opredijeliti za studijski program koji žele studirati. Studenti druge, treće i četvrte godine pohađaju nastavu iz odabranog studijskog programa.

Studijski programi

Studijski programi prvog ciklusa su u skladu sa teorijama, modelima i konceptima edukacije i rehabilitacije. U njima se naglašava jedinstvo biološkog, psihološkog i socijalnog entiteta osoba sa ometenošću. Studijski programi integrišu naučne oblasti medicinskih, pedagoških, psiholoških i drugih nauka koje zajedno sa edukacijsko-rehabilitacijskim disciplinama čine integralni obrazovni modul.

Nastavni planovi i programi za sva tri studijska programa na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu su racionalizirani i inovirani, u odnosu na dosadašnje stanje, prvenstveno radi podizanja kompetencija diplomiranih stručnjaka kako bi bili u mogućnosti pružiti kvalitetnije usluge u skladu sa potrebama tržišta rada, a što bi rezultiralo bržim i lakšim zapošljavanjem. Promjene koje su načinjene u sadržaju Nastavnih planova i programa studija se odnose na uvođenje aktualnih savremenih tema u kurikulum predmeta, koje su dio većine evropskih i svjetskih kurikuluma. Novi Nastavni planovi i programi više odgovaraju savremenim potrebama djece sa teškoćama u razvoju u predškolskim i osnovnoškolskim ustanovama i potrebama kliničke prakse.

Studijski program „Logopedija i audiologija“

Obrazovanje stručnjaka iz oblasti logopedije i rehabilitacijske audiologije u Bosni i Hercegovini ima više od dvadeset-godišnju tradiciju, te permanentno prati savremene trendove i razvoj ovih disciplina u svijetu. Diploma je prepoznata u velikom broju razvijenih zemalja. Inovirani studijski program „Logopedija i audiologija“ na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu Univerziteta u Tuzli udružuje logopediju i audiologiju, kao što je to slučaj sa programima u nekim zemljama Evrope i SAD u kojima je obrazovanje logopeda i audiologa najrazvijenije u svijetu. Zanimanje audiolog i logoped je definisano u Međunarodnoj standardnoj klasifikaciji zanimanja ISCO-08 pod brojem 2266, čijim se preuzimanjem osigurava usporedivost podataka o zanimanjima u državama članicama Europske unije i ostalim državama svijeta. Logopedija je nauka koja se bavi prevencijom, detekcijom, dijagnosticiranjem i tretmanom poremećaja humane komunikacije pod kojom se podrazumijevaju svi oni procesi i funkcije koji su povezani s produkcijom govora, te s percepcijom i produkcijom oralnoga i pisanoga jezika, kao i oblicima neverbalne komunikacije.

Logopedija je struka u razvoju na sjecištu primijenjene i čiste nauke. Logopedija je danas priznata kao struka i kao nauka u većini zemalja svijeta. Logoped je nezavisan stručnjak čije se osnovne aktivnosti ostvaruju na području prevencije, detekcije i intervencije u slučajevima poremećaja humane komunikacije. Audiologija je nauka koja se bavi prevencijom, detekcijom, dijagnostikom i tretmanom oštećenja sluha. Audiolozi su samostalni stručnjaci koji utvrđuju, procjenjuju i upravljaju posljedicama i poremećajima auditivne percepcije. Audiolozi sprovode audiološku rehabilitaciju i savjetovanje (rehabilitaciju slušanja i govora)

djece i odraslih oštećena sluha, preporučuju odabir slušnog pomagala, a s ciljem poboljšanja slušanja. Audiolozi su osposobljeni za izgradnju adekvatnog oblika komunikacije, izradu individualnih programa podrške, te edukaciju djece oštećena sluha, kako u segregacijskim uvjetima, tako i u uvjetima inkluzije. Audiolog je dijagnostičar, terapeut, edukator, savjetnik i konsultant. Teoretska i praktična znanja iz oblasti logopedске i audiološke prevencije, detekcije, dijagnostike i tretmana, koje se stiču na I ciklusu studija su konkurentna i praktično primjenjiva na bosansko-hercegovačkom tržištu rada i šire. Nakon završenog studijskog programa „Logopedija i audiologija“ studenti će steći kompetencije i vještine potrebne za samostalan rad u odgojno-obrazovnim ustanovama, zdravstvenim ustanovama, ustanovama socijalne zaštite i drugim ustanovama za prevenciju, detekciju, dijagnostiku i tretman govorno-jezičke i slušne patologije. Pored toga, steći će uslove za nastavak školovanja na II ciklusu studija, te imati pozitivan stav o potrebi cjeloživotnog učenja i razvoja stručnih kompetencija

KOMPETENCIJE I VJEŠTINE

Nakon završenog studijskog programa „Logopedija i audiologija“ na I ciklusu studija studenti će biti osposobljeni za:

- ✓ prevenciju, rano otkrivanje i evidentiranje, dijagnostiku i tretman poremećaja glasa, govora, jezika i sluha definirajući, pristupajući i rješavajući u svim dobnim skupinama: artikulacijsko-fonološke poremećaje, afazije, motoričke govorne poremećaje, razvojne govorno-jezičke poremećaje, poremećaje glasa, poremećaje tečnosti govora, poremećaje hranjenja i gutanja, poremećaje čitanja i pisanja, poremećaje matematičkih sposobnosti, augmentativne i alternativne načine komunikacije, specifične teškoće učenja, višestruke poremećaje;
- ✓ prevenciju, rano otkrivanje, dijagnostiku i tretman poremećaja verbalne i neverbalne komunikacije u osoba sa posebnim potrebama (intelektualnim teškoćama, tjelesnom invalidnošću i hroničnim bolestima, sljepoćom i slabovidnošću, poremećajima autističnog spektra, višestrukim teškoćama, cerebralnim poremećajima koji prate starenje, potrebom za augmentativnom i alternativnom komunikacijom);
- ✓ edukaciju osoba oštećena sluha kako u segregacijskim uvjetima, tako i u uvjetima inkluzije;
- ✓ primjenu posebnih oblika komunikacije kod gluhih (čitanja govora s lica i usana, manuelni oblici komunikacije /ručna abeceda, manualno kodirani vokalni jezici, znakovni jezici i sl.);
- ✓ korištenje elektroakustičkih pomagala i druge savremene opreme i tehnologije u radu sa osobama sa poremećajima glasa, govora, jezika i sluha;
- ✓ integriranje stečenih znanja (iz logopedije, audiologije, biomedicinskih nauka, nauka o jeziku i nauka o ponašanju), te njihovu primjenu u rješavanju problema, donošenju odluka u praksi, te savjetovanju i informisanju osoba sa poremećajima humane komunikacije i njihovih porodica;
- ✓ postupanje prema etičkim načelima struke;
- ✓ samostalno učenje i korištenje stručne literature;
- ✓ nastavak školovanja na II ciklusu studija iz područja logopedije i/ili audiologije

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije oko 10% populacije ima jače izražene teškoće u govorno-jezičnoj komunikaciji s tendencijom porasta, što znači da u Bosni i Hercegovini ima oko 430.000 takvih osoba (prema posljednjem popisu stanovništva iz 1991.). Do sredine 2011. godine na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu, kao jedinom fakultetu u FBiH koji obrazuje logopedski i surdo/audiološki kadar, diplomiralo je oko 220 logopeda i

surdoaudiologa, među kojima ima i određeni broj njih iz susjednih zemalja (Hrvatska, Srbija i Crna Gora). Prema tome, jedan logoped i surdo/audiolog pokriva preko 10.000 stanovnika ili preko 1900 osoba sa teškoćama u govorno-jezičkoj komunikaciji. U Europskoj uniji jedan logoped pokriva oko 5.000 stanovnika. Analizirajući navedene podatke više je nego očigledna opravdanost potrebe za obrazovanjem i usavršavanjem većeg broja stručnih kadrova-logopeda i audiologa.

ZAŠTO JE POTREBAN LOGOPED I AUDIOLOG?

S obzirom da se logopedi i audiolozi bave komunikacijom i njenim poremećajima, važnost i potreba stručnjaka ovog profila najbolje se ogleda u značaju komunikacije za pojedinca i društvo. Postavite si pitanje: “Koliko mi znači sposobnost govora i slušanja”? “Kako bih funkcionisao da imam izvjesne probleme sa govorom ili sluhom”?...Odgovorom na ova i slična pitanja shvatiti ćemo zašto je i koliko potreban logoped i audiolog. Veoma je važno rano identificirati govorno-jezičke probleme tako da dijete što ranije može započeti sa tretmanom. Neke osobe vjeruju da tretman govora i jezika ne može početi dok dijete ne počne da govori. Međutim, to nije tačno. Istraživanja su pokazala da djeca dosta znaju o jeziku davno prije nego kažu prvu riječ. Nažalost, potreba za ranim i periodičnim praćenjem djece sa rizičnim faktorima, blagovremenom preventivom, detekcijom, dijagnostikom i tretmanom na našim prostorima nije shvaćena dovoljno ozbiljno. Naime, vrlo često se dešava da se djeca sa poremećajima glasa, govora, jezika i sluha identificiraju tek sa njihovim polaskom u školu. Obično učitelji prvi primijete kod djeteta komunikacijski poremećaj. Najčešći razlog ovakvih propusta je nedovoljan broj stručnjaka logopeda i audiologa u predškolskim i školskim institucijama, zdravstvenim ustanovama i sl., ali i indolentan stav samoga društva prema takvoj djeci. Prema tome, potreba logopeda i audiologa neprocjenjivo je velika u periodu do polaska u školu, ali, naravno i u periodu školovanja. Govorna i/ili jezička terapija se može nastaviti i u toku školovanja učenika/studenata. Komunikacijske vještine predstavljaju srž edukacijskog iskustva. Svi komunikacijski poremećaji nose potencijal da izoliraju osobu iz edukacijskog okruženja. Ovi poremećaji mogu značajno uzrokovati poteškoće u učenju. Djeca sa problemima glasa, govora, jezika i sluha najčešće pohađaju redovnu školu i neophodno im je obezbijediti logopedsku i audiološku terapiju. S toga je neophodna odgovarajuća i blagovremena intervencija logopeda i audiologa koji na razne načine pomažu djeci koja imaju komunikacijske poremećaje. Oni pružaju individualnu terapiju, konsultuju se sa nastavnicima i učiteljima, te sa porodicom oko najefikasnijeg načina da se djetetu olakša komunikacija u razredu i kod kuće. Govorne i jezičke vještine, kao i vještine slušanja su od suštinskog značenja za akademski uspjeh i učenje. Jezik predstavlja osnovu komunikacije. Čitanje, pisanje, gestikulacija, slušanje i govor predstavljaju formu jezika. Proces učenja se odvija kroz proces komunikacije. Sposobnost komunikacije sa vršnjacima i ostalim osobama u edukacijskom okruženju je suštinska za uspjeh učenika u školi i studenata na fakultetu. Logopedi i audiolozi veoma su potrebni i u populaciji starih osoba. Probleme komunikacije u ovoj dobi često uzrokuju moždani udari ili povrede koji za posljedicu nerijetko imaju socijalnu izolaciju bolesne osobe. Osoba radi problema komunikacije može ostati bez posla, bez društvene i porodične interakcije što uzrokuje niz psiholoških poremećaja i smanjuje njihovu kvalitetu življenja. Logopedi su ti koji će pravovremenom intervencijom i tretmanom poboljšati komunikacijske vještine ovih osoba, te ih indirektno ponovno uključiti u društvo i porodicu kamo i pripadaju. Starije osobe često uslijed gubitaka sluha izazvanih procesom starenja ili uslijed bolesti postepeno gube i moć govora, odnosno nepravilno artikulišu glasove, slabije čuju sugovornika pa je komunikacija otežana i sl. S toga su prinuđeni da koriste slušna pomagala i druga sredstva ili da se služe

neverbalnim načinima komuniciranja. U ovom procesu tretmana starih osoba neizmjerana je uloga i značaj logopeda i audiologa.

Studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“

Studij specijalne edukacije i rehabilitacije utemeljen je na polisintezi interdisciplinarnih i transdisciplinarnih pristupa i savremenih spoznaja iz edukacijsko-rehabilitacijskih, biomedicinskih, humanističkih, te drugih srodnih društvenih znanosti. Studentima ovog odsjeka omogućeno je sticanje znanja i vještina za različite profesionalne identitete, gdje stiču široki raspon kompetencija potrebnih u specijalnoj edukaciji, rehabilitaciji i socijalnom uključivanju djece, mladih i odraslih osoba s intelektualnim teškoćama, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i oštećenjem vida. Kroz studij različitih kolegija studenti se potiču na holistički pristup, kao i na sticanje spoznaja o različitim problemskim područjima u čovjeka tokom rasta i razvoja (psihosomatske, somatopsihičke i psihosocijalne funkcije, tradicija, kulturni background). To se odnosi također i na razvoj i primjenu različitih doktrina psihosocijalne rehabilitacije (integracija, inkluzija), kao i različite komplementarne i suportivne dijagnostičke, preventivne, edukacijske, terapijske i rehabilitacijske postupke.

Intelektualne teškoće kao grana specijalne edukacije i rehabilitacije poznata je i priznata u svijetu, a u Bosni i Hercegovini ima dugogodišnju tradiciju obrazovanja stručnih kadrova. Obrazovanje nekada oligofrenologa danas specijalnih edukatora-rehabilitatora u Bosni i Hercegovini od osnivanja Defektološkog fakulteta 1993. godine permanentno prati savremene trendove i razvoj specijalne edukacije i rehabilitacije u svijetu, a stečena diploma priznata je u velikom broju razvijenih zemalja svijeta.

Oštećenje vida kao grana specijalne edukacije i rehabilitacije poznata je i priznata u svijetu preko 80 godina, a u Bosni i Hercegovini ima dugogodišnju tradiciju obrazovanja stručnih kadrova. Obrazovanje iz područja oštećenja vida u Bosni i Hercegovini na Defektološkom fakultetu je od 1996. godine i permanentno prati savremene trendove i razvoj oštećenja vida u svijetu, a stečena diploma priznata je u velikom broju razvijenih zemalja svijeta.

Razvoj discipline **Motorički poremećaji i hronične bolesti** kroz vrijeme, od nastanka pa do danas, manifestira se kroz ogroman broj doktrina, srodnih teorijskih i praktičnih modela, na različite načine i različitim terminologijama (engl. Disability studies, special education and rehabilitation, sofrology, somato-therapies, occupational therapy, psychomotoric reeducation, itd.). U početku trećeg milenijuma savremeni trendovi u svim disciplinama su obojeni ekološkim i holističkim pristupima čiji je osnovni cilj spašavanje i respektiranje oboljelog pojedinca i terapeuta koji su sve više ugroženi. Zbog toga su potrebna određena znanja iz područja profesionalne etike, tehničko-tehnološkog progressa, kao i potrebe novih oblika interdisciplinarnih komunikacija. Prema projekcijama Svjetske zdravstvene organizacije s obzirom na savremeni način života i ugroženost pojedinca, dinamika pojavnosti hroničnih bolesti i povreda iznositi će 60% od ukupne svjetske populacije do 2020. godine. Ako se ovoj slici pridruže i posljedice ratnih dejstava na našim prostorima i zaostala neeksplodirana minska sredstva, jasna je potreba daljeg razvoja jedne ovakve naučne oblasti i na našim prostorima koja će slijediti svjetske savremene trendove za treći milenij i omogućiti poboljšanje kvalitete života pojedinca i zajednice u našem društvu. Nova saznanja u oblasti dijagnostike i tretmana, uvođenje savremenih metoda, tehnika i pristupa, tehnološko-tehnički progres, izrada novih kompjuterskih programa i aparata koji se koriste u području intelektualnih teškoća, oštećenja vida i motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti, novi zahtjevi tržišta itd., zahtijevaju nužnost cjeloživotnog učenja i stalno proširivanje i produbljivanje znanja stručnjaka iz ove oblasti. Takođe, najnovije spoznaje i dostignuća iz drugih oblasti sa kojima je područje oštećenja vida, intelektualne teškoće, motorički poremećaji i hronične bolesti usko povezano (medicina, psihologija, pedagogija, didaktika i

informatika) zahtijevaju upotpunjavanje i usavršavanje neophodnih primijenjenih znanja u pomenutim područjima.

KOMPETENCIJE I VJEŠTINE

Nakon završenog studijskog programa „Specijalna edukacija i rehabilitacija“ na I ciklusu studija studenti će biti osposobljeni za:

- ✓ prevenciju, rano otkrivanje i evidentiranje, dijagnostiku i tretman s osobama s intelektualnim teškoćama, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i oštećenjem vida;
- ✓ korištenje bazičnih znanja i stečenih iskustava vezanih za razumijevanje koncepta intelektualnih teškoća, motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti i oštećenja vida;
- ✓ primjenu vještina u smislu aplikacije stečenih saznanja u unapređenju svih područja razvoja osoba s intelektualnim teškoćama, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i oštećenjem vida;
- ✓ individualni i timski rad;
- ✓ analiziranje društvenog položaja i ostvarivanja prava osoba s intelektualnim teškoćama, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i oštećenjem vida;
- ✓ edukaciju osoba s intelektualnim teškoćama, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i oštećenjem vida kako u segregacijskim uvjetima, tako i u uvjetima inkluzije;
- ✓ primjenu adaptiranih rehabilitacijskih tehnologija u edukaciji i rehabilitaciji;
- ✓ obuku o načinu korištenja specijalnih pomagala;
- ✓ planiranje i provođenje specijaliziranih edukacijsko-rehabilitacijskih programa psihomotorne reedukacije sa djecom sa višestrukim smetnjama, poremećajima iz autističnog spektra i poremećajima verbalne i neverbalne komunikacije;
- ✓ integrisanje stečenih znanja (iz edukacijsko-rehabilitacijskih, medicinskih, pedagoških, psiholoških i socioloških nauka), te njihovu primjenu u rješavanju problema, donošenju odluka u praksi, te savjetovanju i informisanju osoba s intelektualnim teškoćama, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima, oštećenjem vida, višestrukim smetnjama, kao i njihovih porodica;
- ✓ postupanje prema etičkim načelima struke;
- ✓ samostalno učenje i korištenje stručne literature;
- ✓ nastavak školovanja na II ciklusu studija iz područja specijalne edukacije i rehabilitacije.

ŠTA JE DJELATNOST SPECIJALNOG EDUKATORA-REHABILITATORA?

Djelatnost specijalnog edukatora-rehabilitatora odnosi se na problematiku osoba s mentalnom retardacijom, smetnjama u učenju, oštećenjima vida, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima te kombinovanim smetnjama i provodi se kroz:

- ❖ ranu intervenciju;
- ❖ edukacijsku i rehabilitacijsku procjenu sposobnosti;
- ❖ uslove, modele, oblike i programe edukacije i rehabilitacije;
- ❖ uključivanje učenika u redovan školski sistem;
- ❖ izradu programa podrške;
- ❖ primjenu komplementarnih terapija (art terapija, psihodrama, muzikoterapija itd.);
- ❖ edukacijski i savjetodavni rad sa porodicom i širom društvenom zajednicom;

- ❖ profesionalno informiranje, usmjeravanje i osposobljavanje;
- ❖ zapošljavanje;
- ❖ istraživački rad.

Studijski program „Poremećaji u ponašanju“

Pojam poremećaja u ponašanju se odnosi na vrlo široku lepezu ponašanja različitih obilježja, manifestacija, trajanja, složenosti, opasnosti i/ili štetnosti od socijalne isključenosti. U posljednjim decenijama sve je prisutnija pojava porasta poremećaja u ponašanju kod mladih kod nas i u svijetu kroz promjene u samoj strukturi poremećaja u ponašanju. Sve veći broj djece i mladih ispoljava teže oblike poremećaja u ponašanju što predstavlja značajan problem savremenog društva. Društvene promjene u našoj zemlji koje se trenutno dešavaju (tranzicija sistema) stvaraju nove i izraženije potrebe za preveniranjem i tretmanom poremećaja u ponašanju. Evidentna je činjenica da je neophodan stručni kadar koji bi radio na poslovima detekcije, identifikacije, prevencije, tretmana, rehabilitacije i resocijalizacije osoba koje manifestiraju poremećaje u društvenom ponašanju. Kada je u pitanju segment prevencije težište rada je na mjerama i intervencijama koje doprinose smanjenju rizičnih faktora za pojavu poremećaja, kao i jačanju protektivnih (zaštitnih) faktora kako kod samog pojedinca tako i na nivou zajednice. Kao specifičnosti socijalnopedagoških intervencija izdvajaju se temeljna usmjerenost na rast i razvoj odgajanika; bavljenje ukupnošću njihovog funkcioniranja; rad utemeljen na razvoju socijalnih kompetencija odgajanika, utemeljenost na neposrednom, svakodnevnom radu sa odgajanicom i s njihovom okolinom te usmjerenost razvoju odgojnih i savjetodavnih odnosa sa djecom/mladima, s njihovim obiteljima. Poremećaji u ponašanju kao jedan od oblika poremećaja socijalne integracije iziskuje modifikaciju ponašanja radi uspješne socijalne integracije. Na odsjeku Poremećaji u ponašanju, studijskim program ciljano educira stručnjake, koji uz ostale djelatnike sudjeluju u institucionalnom i vaninstitucionalnom tretmanu maloljetnih i punoljetnih osoba koji ispoljavaju određene oblike poremećaja u ponašanju. Studij osposobljava stručnjake za teorijski i praktični rad na primarnoj prevenciji, detekciji, dijagnosticiranju, ranim intervencijama i tretmanu, procesuiranju i naknadnoj zaštiti djece i mladih kao i odraslih osoba sa rizikom za poremećaje ili sa poremećajima u ponašanju, te njihovim socijalnim okruženjem, u funkciji odgoja, socijalizacije, rehabilitacije i socijalne integracije. Završetkom studija socijalni pedagog stiče kompetencije poznavanja, razumijevanja i procjenjivanja pojedinaca i grupa u psihosocijalnom riziku i u potrebi, te kompetencijama planiranja i provedbe stručnog tretmana. Pored ovog socijalni pedagozi su osposobljeni za rad u ustanovama iz domena osnovnog i srednjeg obrazovanja, zavoda i sociopreventivnih ustanova, kazneno-popravnih domova, kazneno-popravnih zavoda, okružnih zatvora, socio–medicinskih ustanova u kojima se liječe, rehabilitiraju ili preveniraju osobe sa poremećajima u ponašanju, pedagoškim zavodima, centrima za socijalni rad, centrima za odgoj djece i mladeži, ministarstvima unutrašnjih poslova naročito odjeli za maloljetničku delinkvenciju, sudovi, tužilaštva, disciplinski centri i slično.

KOMPETENCIJE I VJEŠTINE

Nakon završenog studijskog programa „Poremećaji u ponašanju“ na I ciklusu studija studenti će biti osposobljeni za:

- ✓ prevenciju, rano otkrivanje i evidentiranje, dijagnostiku, ranu intervenciju, rehabilitaciju, tretman i posttremansku pomoć osobama sa poremećajima u ponašanju, kao i osobama sa teškoćama socijalne adaptacije i integracije;

- ✓ primjenu teoretskih i praktičnih znanja iz oblasti etiologije i fenomenologije poremećaja u ponašanju;
- ✓ opservaciju, identifikaciju i procjenu rizika delinkventnog i kriminalnog ponašanja pojedinaca shodno njihovim individualnim razvojnim karakteristikama, kao i karakteristikama užeg i šireg socijalnog okruženja;
- ✓ primjenu savremenih modela individualnog i grupnog socijalnopedagoškog rada (djece i mladih u riziku, delinkventnog ponašanja, kao i odraslih osuđenih osoba);
- ✓ pomoć i podršku osobama nakon sprovedenog institucionalnog tretmana;
- ✓ implementiranje stečenih znanja iz drugih naučnih oblasti (pedagogija, psihologija, pravo, socijalni rad, medicina, penologija, kriminologija, sociologija, filozofija) u rješavanju problema, donošenju odluka u praksi, te savjetovanju i informiranju osoba sa poremećajima u ponašanju i njihovih obitelji;
- ✓ primjenu socijalnopedagoških sposobnosti i vještina djelovanja u lokalnoj zajednici i širem društvenom okruženju;
- ✓ postupanje prema etičkim načelima struke;
- ✓ samostalno učenje i korištenje stručne literature u smislu racionalnog i kritičkog promišljanja i unapređenja struke;
- ✓ evaluiranje ishoda socijalno-pedagoškog rada
- ✓ nastavak školovanja na II ciklusu studija iz područja poremećaja u ponašanju.

POLAGANJE PRIJEMNOG ISPITA

- ✓ Upis studenata u I godinu prvog ciklusa studija na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu obavlja se na osnovu javnog konkursa kojeg donosi Senat Univerziteta u Tuzli, a koji se objavljuje u sredstvima javnog informisanja i Web stranici Univerziteta i Fakulteta. Pravo učešća na Konkursu imaju kandidati državljanima BiH, strani državljanima i lica bez državljanstva koji su završili srednju školu u četvorogodišnjem trajanju u Bosni i Hercegovini, kao i kandidati koji su srednju školu završili izvan Bosne i Hercegovine, a za koje je nakon postupka nostrifikacije, odnosno ekvivalencije utvrđeno da imaju završeno odgovarajuće srednje obrazovanje.

- ✓ Na Fakultet se mogu upisati:

- redovni studenti koji se finansiraju iz Budžeta TK i koji nemaju status zaposlenog lica, u akademskoj 2018/2019. godini;
- redovni studenti koji se sami finansiraju u akademskoj godini.

Redovni studenti koji se finansiraju iz Budžeta TK i koji nemaju status zaposlenog lica plaćaju participaciju u troškovima studija u visini od 100,00 KM po semestru.

Redovni studenti koji se sami finansiraju plaćaju školarinu u visini od 600,00 KM po semestru.

- ✓ Prijava na Konkurs, sa potrebnom dokumentacijom podnosi se na propisanom obrascu, u roku utvrđenom Konkursom, studentskoj službi Fakulteta lično ili preporučeno putem pošte na adresu **Univerzitet u Tuzli, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Univerzitetska 1, 75000, Tuzla, BiH.**¹

Uz prijavu na Konkurs kandidat obavezno prilaže:

- originalno svjedočanstvo o završenom srednjem obrazovanju,
- originalna svjedočanstva sva četiri razreda srednje škole,
- izvod iz matične knjige rođenih ili ovjerena kopija CIPS-ove lične karte, odnosno kopija pasoša za strane državljane,
- Uvjerenje o državljanstvu izdato nakon 17.06.2013. godine
uvjerenje nadležnog organa za lica koja pripadaju kategoriji lica utvrđenih članom 19. Zakona o dopunskim pravima boraca i članova njihovih porodica ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj 5/12, 5/14 i 12/16), ne starije od 6 mjeseci,
- Kandidati koji su srednju školu završili u inostranstvu prilažu i rješenje o nostrifikaciji svjedodžbe o završenom srednjem obrazovanju ili potvrdu nadležnog ministarstva da je postupak u toku.

Uz prijavu kandidat obavezno prilaže i kovertu sa poštanskom markom sa ispisanom adresom prebivališta, radi povrata dokumenata kandidatima koji ne ostvare pravo na upis. Prijave podnesene poslije utvrđenog roka, kao i nepotpune prijave neće se uzeti u razmatranje.

¹ http://www.untz.ba/uploads/file/konkursi/2017-18/Konkurs_za_upis_u_prvu_godinu_2018-19_16_06_2018.pdf

- ✓ Odabir kandidata vrši se na osnovu ostvarenog broja bodova prema opštim i pojedinačnim kriterijima, te uspjehu na prijemnom ispitu. Maksimalni broj bodova ostvaren po svim kriterijima iznosi 100. Rangiranje kandidata vrši se na osnovu ukupnog broja bodova, ostvarenih prema sljedećim kriterijima:
 - Opšti kriteriji odnose se na postignuti uspjeh u srednjoj školi;
 - Pojedinačni kriteriji odnose se na prosjek ocjena iz 2 predmeta:
 - Bosanski/hrvatski/srpski jezik i književnost,
 - Sociologija.
- Prijemni ispit polaže se kroz test iz predmeta: *Biologija i Psihologija*.

Preporučena literatura za spremanje prijemnog ispita:

- a. Berberović Lj., Hadžiselimović R. i Sofradžija A.: Biologija za 2 razred opće gimnazije, Sarajevo 2002.
- b. Međedović S., Hadžiselimović R. i Maslić E.: Biologija za 3 razred gimnazije, Sarajevo 2005.
- c. Čatić R.: Psihologija za 3 razred opće gimnazije, Sarajevo, 2003.

- ✓ Prijemni je eliminatoran, a polažu ga svi kandidati. Kandidat na prijemnom ispitu mora ostvariti najmanje 20 bodova da bi ušao u dalji postupak odabira. Prijemnom ispitu može pristupiti kandidat čija je prijava na Konkurs potpuna i blagovremena. Identifikacija kandidata vrši se ličnim dokumentom kao što je: lična karta, pasoš ili vozačka dozvola. Strani državljani identifikuju se pasošem. Kandidatu koji zakasni na prijemni ispit neće biti omogućeno polaganje istog. Kandidat koji ne pristupi prijemnom ispitu eliminiše se iz procedura prijema na Univerzitet. Izuzetno, kandidat koji iz naročito opravdanih razloga kao što su: smrt bližeg člana porodice, iznenadna teška bolest i bolničko liječenje ne pristupi polaganju prijemnog ispita, dužan je najkasnije narednog dana podnijeti zahtjev Komisiji fakulteta za omogućavanje naknadnog polaganja prijemnog ispita, uz pružanje dokaza o spriječenosti polaganja prijemnog ispita, na dan utvrđen Konkursom.
- ✓ Prijemni ispit radi se po sistemu zaokruživanja i to obavezno nebrisivom hemijskom olovkom plave boje. Svaki drugi oblik označavanja (precrtavanje, podvlačenje, dopisivanje i sl.) smatrat će se netačnim odgovorom. Na prijemnom ispitu nije dozvoljeno korištenje nikakvih elektronskih pomagala (kalkulatora, mobitela), kao ni pisanih materijala. Kandidat koji se ne bude pridržavao Uputstva datog u prethodnom stavu će biti udaljen sa prijemnog ispita.
- ✓ Nakon provedenog prijemnog ispita Komisija fakulteta sačinjava privremenu rang-listu kandidata, prema ostvarenom broju bodova po opštim i pojedinačnim kriterijima i uspjehu na prijemnom ispitu i to od najvećeg do najmanjeg broja ostvarenih bodova. Privremena rang-lista se objavljuje na oglasnoj tabli fakulteta, u roku utvrđenom Konkursom. Kandidat ima pravo izvršiti uvid u svoj pismeni rad, u žalbenom roku koji je određen Konkursom.
- ✓ Pod jednakim uslovima (u slučaju ostvarenog istog broja bodova), a primjenom kriterija iz ovih procedura, prioritet pri upisu imaju lica iz člana 19. Zakona o dopunskim pravima boraca i članova njihovih porodica ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj 5/12, 5/14 i 12/16), pod uslovom da su uz prijavu na Konkurs dokumentovali pripadnost toj kategoriji.

- ✓ Rang lista primljenih kandidata, u skladu sa Odlukom o odobrenom broju upisanih studenata sadrži pregled kandidata koji su ostvarili pravo na upis uz plaćanje participacije u troškovima studija i pregled kandidata koji plaćaju školarinu. Na objavljenu privremenu rang-listu kandidat može uložiti pismeni prigovor Naučno-nastavnom-nastavnom vijeću Fakulteta putem Komisije za žalbe. Pismeni prigovor kandidati podnose Komisiji za žalbe putem studentske službe.
- ✓ Upis primljenih kandidata vrši se na osnovu konačne rang liste, u roku utvrđenom Konkursom.
- ✓ Prilikom upisa kandidati su dužni priložiti:
 - ljekarsko uvjerenje;
 - dokaz o uplati participacije/školarine u troškovima studija;
 - propisane obrasce za upis: upisni list, semestralni list, upisnica – indeks, dvije kolor fotografije formata za indeks.
- ✓ U slučaju da se odobreni broj kandidata za upis ne realizuje u I upisnom roku, organizovat će se naredni upisni rok, što će biti objavljeno putem oglasne ploče fakulteta i sredstava javnog informisanja. Organizacija narednog upisnog roka obavlja se na način i u terminima utvrđenim Konkursom. Kandidati koji u prvom upisnom roku ne ostvare pravo na upis, svoje učešće na narednom upisnom roku potvrđuju podnošenjem novog obrasca prijave.

OBLASTI ZA PRIJEMNI ISPIT

➤ PSIHOLOGIJA:

- ✓ **Psihologija kao nauka**
- ✓ **Osnovni psihički procesi**
- ✓ **Složeni psihički procesi**
- ✓ **Sposobnosti**
- ✓ **Emocije**
- ✓ **Ličnost**
- ✓ **Čovjek kao društveno biće**
- ✓ **Psihički razvoj čovjeka**

➤ BIOLOGIJA:

- ✓ **Osnovi citologije i molekularne biologije**
- ✓ **Genetika**
- ✓ **Funkcionalna anatomija i fiziologija čovjeka**

ORIJENTACIONA PITANJA ZA POLAGANJE PRIJEMNOG ISPITA

1. Citologija je:
 - A. Naučna disciplina koja se bavi proučavanjem životinja
 - B. Naučna disciplina koja se bavi proučavanjem ćelije
 - C. Naučna disciplina koja se bavi proučavanjem živih bića
 - D. Naučna disciplina koja se bavi proučavanjem biljaka
2. Bioelementi su:
 - A. Elementi koji čine 98% žive mase ćelije (kisik, ugljik, vodik, dušik)
 - B. Elementi u tragu
 - C. Elementi u protoplazmi
 - D. Svi hemijski elementi koji ulaze u sastav žive tvari
3. Nosioci nasljednih jedinica – gena koji se nalaze u jedru su:
 - A. Hromozomi
 - B. Hromoneme
 - C. Centromere
 - D. Nukleusi
4. Metabolizam označava:
 - A. Brzinu hemijskih reakcija u organizmu
 - B. Osjetljivost enzima na temperaturu
 - C. Sveukupnost biohemijskih i fizičkih procesa koji osiguravaju održavanje, rast i razvoj živih bića
 - D. Specifične biološke aktivnosti
5. Mejoza je:
 - A. Razgradnja ćelijske opne
 - B. Ćelijski ciklus
 - C. Tip ćelijske diobe jedra
 - D. Tip ćelijske diobe u kojem se diploidni hromozomski broj ($2n$) smanjuje na polovinu
6. Nukleotid DNK je građen od:
 - A. Ortofosforne kiseline, riboze i uracila
 - B. Ortofosforne kiseline, dezoksiriboze i heterociklične baze
 - C. Ortofosforne kiseline, dezoksiriboze i adenina
 - D. Ortofosforne kiseline, riboze i heterociklične baze
7. Genetičke pravilnosti pri ukrštanju čistih varijeteta poznati su pod nazivom:
 - A. Hooke-ovi zakoni

- B. Brown-ovi zakoni
 - C. Schwann-ovi zakoni
 - D. Mendel-ovi zakoni
8. U svojstvo mišićnih ćelija ne spada:
- A. Nadražljivost
 - B. Razdražljivost
 - C. Kontraktilnost
 - D. Elastičnost
9. Čvrstina koštane mase pojačava se taloženjem:
- A. Kalcija i fosfora
 - B. Lipida i ugljikohidrata
 - C. Bjelančevina i lipida
 - D. Saharida i lipida
10. Rahitis je teško oboljenje uzrokovano nedostatkom:
- A. Vitamina C
 - B. Vitamina D
 - C. Vitamina A
 - D. Vitamina B
11. Fosfoproteidi su složene bjelančevine građene od:
- A. Aminokiselina i fosforne kiseline
 - B. Aminokiselina i lipida
 - C. Aminokiselina i polisaharida
 - D. Aminokiselina
12. Zgrušavanje koloidnih čestica naziva se:
- A. Fotosinteza
 - B. Koagulacija
 - C. Difuzija
 - D. Osmoza
13. Haploidnu hromozomsku garinturu imaju:
- A. Tjelesne (somatske) ćelije
 - B. Muške gamete
 - C. Spolne ćelije (gamete)
 - D. Ženske gamete
14. Geni jednog organizma čine cjelovit sistem koji se naziva:
- A. Fenotip
 - B. Genotip
 - C. Alelogen

- D. Interakcija gena
15. Poligenske osobine proizilaze iz:
- A. Utjecaja dva gena
 - B. Utjecaja ograničenog, manjeg broja gena
 - C. Odnosa jedan gen – jedan enzim – jedna osobina
 - D. Utjecaja većeg broja različitih gena
16. Materijalne promjene u sastavu nasljedne (genetičke) supstance nazivaju se:
- A. Mutageni
 - B. Mutacije
 - C. Mutageneze
 - D. Duplikacije
17. Kičma se satoji iz 33 do 34 pršljena od toga je:
- A. 9 vratnih, 10 grudnih, 4 slabinska, 5 krstačnih i 4 do 5 repnih
 - B. 10 vratnih, 8 grudnih, 6 slabinskih, 4 krstačna i 4 do 5 repnih
 - C. 8 vratnih, 13 grudnih, 5 slabinskih, 3 krstačna, 3 do 4 repna
 - D. 7 vratnih, 12 grudnih, 5 slabinskih, 5 krstačnih i 4 do 5 repnih
18. Normalna dužina spavanja djeteta uzrasta od 2 do 4 godine je:
- A. 14 sati
 - B. 10 sati
 - C. 5 do 6 sati
 - D. 24 sata
19. U tri osnovna tipa kretanja životinjskih organizama ne spada:
- A. Ameboidno kretanje
 - B. Harmonično kretanje
 - C. Mišićno kretanje
 - D. Cilijarno kretanje
20. Sljepilo za boje je:
- A. Albinizam
 - B. Daltonizam
 - C. Zamućenje očnog sočiva
 - D. Kratkovidnost
21. Prosti lipidi se sastoje od:
- A. Ugljika, dušika i vodika
 - B. Dušika, kisika i vodika
 - C. Glicerola i viših masnih kiselina
 - D. Alkohola, benzola i kloroforma

22. Monosaharidi sadrže:
- A. Tri i više lančano vezanih ugljičnih atoma
 - B. Dva i više lančano vezanih ugljičnih atoma
 - C. Sedam i više lančano vezanih ugljičnih atoma
 - D. Četiri i više lančano vezanih ugljičnih atoma
23. Nauka koja proučava pojave i zakonitosti organskog nasljeđivanja naziva se:
- A. Genetika
 - B. Eugenika
 - C. Biologija
 - D. Biohemija
24. Transkripcija je:
- A. Sinteza sminokiselina
 - B. Sinteza genetičke šifre
 - C. Transport genetičke šifre
 - D. Prepisivanje genetičke šifre
25. Heterosomskom paru muških jedinki pripadaju:
- A. Dva nejednaka hromozoma, jedna veći (X hromozom) i jedan manji (Y hromozom) –XY
 - B. Dva velika hromozoma – XX
 - C. Dva mala hromozoma – YY
 - D. Jedan mali hromozom – Y
26. Hromozomopatije su:
- A. Mutacije DNK
 - B. Mutacije gena
 - C. Mutacije hromozoma
 - D. Mutacije RNK
27. Obojena masa jedra naziva se:
- A. Nukleus
 - B. Hromatin
 - C. Citoplazma
 - D. Ribozomi
28. Tabakizam je:
- A. Alkoholizam
 - B. Nacionalizam
 - C. Biheviorizam
 - D. Nikotizam
29. Strabizam je:
- A. Sljepilo za boje
 - B. Konjuktivitis

- C. Razrokost
 - D. Katarakta
30. Djelovanje hladnoće manifestira se usporavanjem i zastojom u krvotoku, a ta pojava naziva se:
- A. Smrzotina
 - B. Sunčanica
 - C. Opekotina
 - D. Svrab
31. Čeliju je otkrio:
- A. Robert Brown
 - B. Mattias Schleiden
 - C. Robert Hooke
 - D. Anton van Leewenhoek
32. Proste bjelančevine su građene od:
- A. Aminokiselina i polisaharida
 - B. Aminokiselina i lipida
 - C. Aminokiselina i fosforne kiseline
 - D. Aminokiselina
33. Kretanje čestica supstance iz prostora veće koncentracije u prostor manje koncentracije naziva se:
- A. Fotosinteza
 - B. Koagulacija
 - C. Osmoza
 - D. Difuzija
34. Molekul RNK je građen:
- A. Ortofosforne kiseline, dezoksiriboze i uracila
 - B. Ortofosforne kiseline, riboze i timina
 - C. Ortofosforne kiseline, dezoksiriboze i heterociklične baze
 - D. Ortofosforne kiseline, roboze i heterociklične baze
35. Translacija je:
- A. Prepisivanje genetičke šifre
 - B. Položaj heterociklične baze u nukleotidu DNK
 - C. Prevođenje genetičke šifre na „jezik aminokiselina“ sa „jezika heterocikličnih baza“
 - D. Sinteza aminokiselina
36. Hromosomska garintura čovjeka sastoji se od:
- A. 21 para autosoma i jednog para heterosoma, tj. sadrži 44 hromozoma
 - B. 22 para autosoma i jednog para heterosoma, tj. sadrži 46 hromozoma

- C. 20 parova autosoma i jednog para heterosoma, tj. sadrži 42 hromozoma
D. 21 para autosoma i dva para heterosoma, tj. sadrži 46 hromozoma
37. Skelet čovjeka čine:
- A. Kostí glave, trupa i udova
 - B. Kostí vrata, stopala i ruku
 - C. Kostí kičernog stuba
 - D. Kostí kičemenog stuba i ekstremiteta
38. Kontrakcija glatkih mišića u odnosu na poprečno prugaste mišiće je:
- A. Vrlo brza
 - B. Vrlo spora
 - C. Sporija
 - D. Brža
39. Kod dužeg izlaganja suncu na koži nastaje:
- A. Sunčanica
 - B. Smrzotina
 - C. Svab
 - D. Sunačane opekotine
40. Titive spajaju:
- A. Zglobove sa zglobovima
 - B. Mišiće sa kostima
 - C. Zglobove sa kostima
 - D. Kostí sa kostima
41. Gen je:
- A. Osobina koja se nasljeđuje
 - B. Cjelovit nasljedni sistem jednog organizma
 - C. Ukupnost vidljivih svojstava organizma
 - D. Osnovna nasljedna tvar
42. Monogenske osobine proizilaze iz:
- A. Odnosa jedan gen – jedna enzim – jedna osobina
 - B. Ograničenog, manjeg broja gena
 - C. Utjecaja većeg broja različitih gena
 - D. Odnosa jedan gen – jedan enzim – više osobina
43. Procesi koji vode nastanku mutacija označeni su kao:
- A. Mutacijski faktori
 - B. Duplikacije
 - C. Mutageneze

D. Mutacije

44. Genopatije su:

- A. Poremećaji na nivou hromozoma
- B. Poremećaji na nivou gena
- C. Poremećaji na nivou DNK
- D. Poremećaji na nivou RNK

45. Skraćenica DNK znači:

- A. Dezonukleinska kiselina
- B. Dezoksiribonukleinska kiselina
- C. Dezoribonukleinska kiselina
- D. Ribonukleinska kiselina

46. Patološka stanja uzrokovana promjenama genetičkog materijala nazivaju se:

- A. Bolesti
- B. Stečene bolesti
- C. Nasljedne bolesti
- D. Povrede

47. Među najrasprostranjenije suvremene ovisnosti ne spada:

- A. Alkoholizam
- B. Nikotizam
- C. Narcizam
- D. Narkomanija

48. Prilikom padova , udaraca i slično često dolazi do povreda nervnog sistema koje se nazivaju:

- A. Sunčanica
- B. Upala moždane ovojnice
- C. Potres mozga
- D. Epilepsija

49. Kod dužeg izlaganja sunčevim zracima bez odgovarajuće zaštite glave može doći do navale krvi i jedne vrste upale mozga koja se naziva:

- A. Sunčanica
- B. Gripa
- C. Zubobolja
- D. Glavobolja

50. Pod kretanjem živih organizama podrazumjeva se:

- A. Aktivno pomjerenje tijela i dijelova tijela u prostoru
- B. Pasivno pomjerenje tijela
- C. Slučajno pomjerenje tijela

D. Mehaničko kretanje tijela

51. Najrašireniji i najznačajniji anorganski spoj u živim sistemima je:

- A. Voda
- B. Baze
- C. Kiseline
- D. Soli

52. Složeni lipidi se sastoje iz:

- A. Glicerola, viših masnih kiselina i nekih drugih jedinjenja (fosforna kiselina, protein, ugljikohidrati)
- B. Alkohola, benzola, hloroforma
- C. Ugljika, dušika i vodika
- D. Dušika, kisika i vodika

53. Polisaharidi se obrazuju spajanjem:

- A. Pet molekula monosaharida
- B. Dvije molekule monosaharida
- C. Više od šest molekula monosaharida
- D. Tri molekule monosaharida

54. Ribonukleinska kiselina (RNK) se od dezoksiribonukleinske kiseline (DNK) razlikuje najviše po tome što:

- A. Predstavlja dvostruku nukleotidni lanac
- B. Predstavlja jednostruki nukleotidni lanac
- C. Predstavlja višestruki nukleotidni lanac
- D. Predstavlja trostruki nukleotidni lanac

55. Ćelijska membrana sastavljena je:

- A. Jednog sloja
- B. Ćetri sloja
- C. Tri sloja
- D. Dva sloja

56. Mitoza je:

- A. Ćelijska dioba pri kojoj iz jedne ćelije nastaju dvije ćelije
- B. Ćelijski ciklus
- C. Razgradnja ćelijske opne
- D. Replikacija DNK

57. Hereditet je:

- A. Sličnost organizama
- B. Naslijeđe

- C. Različnost organizama
 - D. Promjenljivost organizama
58. Narkomanija je:
- A. Ovisnot o nikotinu
 - B. Ovisnot o narkoticima (drogama)
 - C. Ovisnot o alkoholu
 - D. Ovisnot o internetu
59. Najteže mišićno oboljenje odnosno nervno-mišićni poremećaj funkcionisanja mišića naziva se:
- A. Grčevi mišića
 - B. Istezanje mišića
 - C. Mišićna distrofija
 - D. Upala mišića
60. Diploidnu hromosomsku strukturu imaju:
- A. Ženske gamete
 - B. Muške gamete
 - C. Tjelesne (somatske) ćelije
 - D. Spolne ćelije (gamete)
61. Dimenzionalnu tipologiju ličnosti razvio je:
- A. Ajzenk
 - B. G.W. Allport
 - C. S. Freud
 - D. B.F. Skinner
62. Sociometrijskom tehnikom se:
- A. Prikupljaju činjenice o stepenu, intenzitetu i kvaliteti psiholoških pojava
 - B. Ispituju različni psihološki problemi
 - C. Utvrđuju međusobni odnosi pojedinaca u grupi
 - D. Anketira
63. U složene psihičke procese spada:
- A. Opažanje
 - B. Osjet
 - C. Percepcija
 - D. Pamćenje
64. Kinestetički osjet je:
- A. Osjet kože
 - B. Osjet kretanja
 - C. Osjet ravnoteže

- D. Osjet okusa
65. Vrste složenog oblika učenja su:
- A. Učenje na osnovu pokušaja i pogreški i učenje uviđanjem
 - B. Učenje uvjetovanjem i mehaničko učenje
 - C. Verbalno i motorno učenje
 - D. Mehaničko i verbalno učenje
66. Teperament koji se odlikuje rijetkim i sporim reakcijama, slabijim i rjeđim osjećajima, mirnoćom, staloženošću i slabijom pokretljivošću je:
- A. Kolerični
 - B. Sangvinični
 - C. Flegmatični
 - D. Melanholični
67. Stav je:
- A. Odnos prema samom sebi
 - B. Odnos prema radu i obavezama
 - C. Pozitivan odnos pojedinca prema nekim predmetima i sadržajima
 - D. Tendencija pozitivnog ili negativnog reagovanja prema nekoj stvari, osobi ili pojavi
68. Samo ime psihologija potiče od:
- A. Bine-a
 - B. Dekarta-a
 - C. E.H Weber-a
 - D. Aristotela
69. Da bi test bio standardizovan mora biti:
- A. Varijabilan
 - B. Pouzdan
 - C. Motivirajući
 - D. Anoniman
70. U karakteristike opažanja ne spada:
- A. Obim
 - B. Intenzitet
 - C. Kvalitet
 - D. Fluktuacija
71. Prema tome kako nastaju predstave dijelimo na:
- A. Predstave pamćenja i predstave mašte
 - B. Vidne i slušne predstave
 - C. Predstave okusa i dodira

D. Predstave pokreta i predstave o osjetima unutrašnjih organa

72. Plato u učenju je:

- A. Teškoća da se pređe na složenije radnje
- B. Period usporenog napredovanja ili potpuni prestanak napredovanja u učenju
- C. Slabije interesovanje za dalji rad i učenje
- D. Teškoća u uvezivanju naučenog u sistemsku cjelinu

73. Strah je:

- A. Afektivna emocija
- B. Ugodna emocija
- C. Složena emocija
- D. Prosta emocija

74. Intenzitet stava govori o:

- A. Smjeru stava
- B. Svojstvu da se usvojeni stavovi dosljedno izražavaju
- C. Čvrstoći pojedinih stavova
- D. Djelovanju u skladu sa stavovima

75. Zaokružite objektivni faktor koji utječe na percepciju:

- A. Iskustvo u percepciji
- B. Zakonitost opažanja figure i osnove
- C. Motivacija u percepciji
- D. Svojstva ličnosti koja opaža

76. Najpoznatiji predstavnik Biheviorizma je:

- A. G.W.Allport
- B. E.H.Erikson
- C. S.Freud
- D. B.F.Skinner

77. U tehnike istraživanja u psihologiji spada:

- A. Opažanje
- B. Eksperiment
- C. Intervju
- D. Samoopažanje

78. U osnovne psihičke procese ne spada:

- A. Pamćenje
- B. Opažanje
- C. Osjet

D. Percepcija

79. Vrste pažnje su:

- A. Mehanička, logička, verbalna
- B. Slikovita, verbalna, motorna
- C. Objektivna, subjektivna, spontana
- D. Namjerna, nenamjerna i sekundarna

80. Vrste jednostavnog učenja su:

- A. Učenje uvjetovanjem i mehaničko učenje
- B. Učenje na osnovu pokušaja i pogreški i učenje uviđanja
- C. Verbalno i motorno učenje
- D. Učenje uviđanjem i verbalno učenje

81. Inteligencija je:

- A. Sposobnost pamćenja različitih sadržaja
- B. Misaona sposobnost kojom se živo biće snalazi u novim situacijama
- C. Sposobnost uočavanja problema
- D. Kreativno mišljenje

82. Emocije se prema intezitetu i trajanju dijele na:

- A. Proste i složene
- B. Objektivne i subjektivne
- C. Raspoloženja afekte i strasti
- D. Neodređene i određene

83. Percepcija je:

- A. Zapažanje pojedinih svojstava objekta opažanja
- B. Samoopažanje ili introspekcija
- C. Reprodukacija ranijih opažaja
- D. Spoznaja cjelovitog objekta opažanja

84. U Teorijske psihološke grane ne spada:

- A. Opća psihologija
- B. Psihometrija
- C. Razvojna psihologija
- D. Socijalna psihologija

85. Da bi test bio standardizovan ne mora biti:

- A. Valjan
- B. Objektivan
- C. Pouzdan

D. Koherentan

86. U nivoe pamćenja ne spada:

- A. Retencija
- B. Inhibicija
- C. Rekognicija
- D. Reprodukcija

87. Iluzije su:

- A. Posljedica poremećaja nervnog sistema
- B. Relativno tačni odrazi objektivne stvarnosti
- C. Pojava kada draži svojim odnosima mogu stvoriti krivi dojam i pogrešnu percepciju
- D. Iskrivljeno opažanje uzrokovano opažanjem vida

88. Bezuvjetna draž je:

- A. Draž na koju organizam reaguje urođeno, automatski
- B. Draž na koju organizam djeluje na temelju naučenih reakcija
- C. Reagovanje organizma na spoljne i unutrašnje draži
- D. Generalizacija uvjetnog refleksa

89. Testovi inteligencije su:

- A. Verbalni i neverbalni
- B. Objektivni i subjektivni
- C. Logički i apstraktni
- D. Jednostavni i složeni

90. Interes je:

- A. Tendencija pozitivnog ili negativnog reagovanja prema nekim predmetima i sadržajima
- B. Pozitivan odnos pojedinca prema nekim predmetima i sadržajima
- C. Tendencija da se reaguje prema predmetima i sadržajima u okolini
- D. Potreba za samostalnošću

91. Verbalno učenje je:

- A. Svako učenje novih pokreta i radnji
- B. Svako učenje koje se zasniva na uviđanju odnosa među predmetima i pojavama
- C. Učenje na osnovu pokušaja i pogrešaka
- D. Svako učenje pri kojem se koriste jezički simboli

Kontakt informacije

Univerzitet u Tuzli
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Univerzitetska 1, 75000, Tuzla
Bosna i Hercegovina

tel.: +387 35 320 666
faks: +387 35 320 660
e-mail: erf@untz.ba
web: www.erf.untz.ba

